

Treball de fi de grau

Títol

**MATARÓ: DEL TÈXTIL A CIUTAT DEL CONEIXEMENT.
REPORTATGE INTERACTIU.**

Autor/a

MIREIA BIEL PRAT

Tutor/a

JUANA GALLEGO AYALA

Grau

GRAU EN PERIODISME

Data

30 DE MAIG DE 2014

Full Resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau: MATARÓ: DEL TÈXTIL A CIUTAT DEL CONEIXEMENT

Autor/a: MIREIA BIEL PRAT

Tutor/a: JUANA GALLEGU AYALA

Any: 2014

Titulació: PERIODISME

Paraules clau (mínim 3)

Català: INDÚSTRIA, MATARÓ, CONEIXEMENT

Castellà: INDUSTRIA, MATARÓ, CONOCIMIENTO

Anglès: INDUSTRY, MATARO, KNOWLEDGE

Resum del Treball Fi de Grau (extensió màxima 100 paraules)

Català: 'Mataró: del tèxtil a ciutat del coneixement' és una investigació periodística sobre la desaparició del tèxtil a la ciutat de Mataró, antiga capital del gènere de punt a l'estat espanyol. El reportatge vol aclarir quins són els projectes que han de treure la capital del Maresme de la crisi i com han de fer-ho. La investigació pren forma en una plataforma interactiva amb declaracions dels entrevistats, text interpretatiu, vídeos, gràfics amb dades i fotografies.

Castellà: 'Mataró: del tèxtil a ciutat del coneixement' es una investigación periodística sobre la desaparición del textil en la ciudad de Mataró, antigua capital del género de punto en España. El reportaje quiere aclarar cuáles son los proyectos que han de sacar la capital del Maresme de la crisis y cómo deben hacerlo. La investigación toma forma en una plataforma interactiva con declaraciones de los entrevistados, texto interpretativo, vídeos, gráficos con datos y fotografías.

Anglès: Journalistic investigation on the disappearance of textile in Mataró, former capital of knitwear in Spain. The report aims to clear how Mataró is going to recover from the actual deep economic crisis. The research becomes an interactive platform with interviews, text, videos, photographs and graphics data.

Compromís d'obra original*

L'ESTUDIANT QUE PRESENTA AQUEST TREBALL DECLARA QUE:

1. Aquest treball és original i no està plagiat, en part o totalment
2. Les fonts han estat convenientment citades i referenciades
3. Aquest treball no s'ha presentat prèviament a aquesta Universitat o d'altres

I perquè així consti, afegeix a aquesta plana el seu nom i cognoms i la signatura:

MIREIA BIEL PRAT

***Aquest full s'ha d'imprimir i lliurar una còpia en mà al tutor abans la presentació oral**

RESUM

El reportatge interactiu 'Mataró: del tèxtil a ciutat del coneixement' pretén aclarir quins factors van contribuir a la desaparició del tèxtil a la capital del Maresme. Fa un breu recorregut històric per l'època més daurada del tèxtil mataroní. Però aprofundeix en la informació a partir de la dècada dels anys seixanta, quan s'observa un creixement de la població fruit de la importància de les fàbriques a la ciutat. El tèxtil, però, va començar a desinflar-se a partir del procés de globalització que, al costat de la crisi del petroli i la liberalització del comerç, van desembocar en una deslocalització inevitable. Un fet que va deixar la ciutat orfe de projecte pels volts de l'any 2005 (amb l'aplicació final dels acords de la Ronda d'Uruguai).

La pèrdua d'indústria va provocar que els nivells d'atur se situessin, l'any 2005, diversos punts per sobre de la mitjana catalana. La construcció, tanmateix, va ser el refugi d'un sector de la població poc format i que estava aturat. El cert, però, és que el boom immobiliari no va ser més que una màscara d'un problema estructural que esclataria a les mans del govern local en plena crisi.

Per això, el treball analitza en profunditat la viabilitat de projectes com l'edifici de negocis del Rengle, la importància del centre universitari Tecnocampus, així com també l'ímpetu en obrir-se al turisme i la necessitat de revitalitzar un comerç de proximitat estancat i a l'espera d'un Corte Inglés que mai arriba.

El reportatge parteix d'una extensa documentació i una àmplia recerca de xifres i dades per il·lustrar les explicacions. Les entrevistes realitzades, prop de 10, han estat incloses directament mitjançant declaracions, però també de forma indirecta, ja que els entrevistats han aportat informació de context que ha ajudat a fer la interpretació de tot plegat.

Una interpretació que ha pres la forma de reportatge interactiu gràcies a la plataforma scrollkit.com. La fórmula ha estat escollida d'acord amb el context informatiu en què vivim, en el qual les noves tecnologies prenen cada vegada més força i el llenguatge periodístic cal que s'adapti a les noves maneres de consumir la informació. D'aquí que la plataforma presenti la informació en text, fotografia, vídeo i gràfics – realitzats a les pàgines web easel.ly i infogr.am -, per fer-ho el més atractiu i visual possible.

La plataforma es pot consultar a través d'aquest enllaç: <http://www.scrollkit.com/s/Ouyedpv>

ÍNDIX

1. INTRODUCCIÓ	1
2. METODOLOGIA.....	2
3. LA PLATAFORMA INTERACTIVA	3
3.1 Text i dades estadístiques.....	3
3.2 Documents històrics i articles	3
3.3 Entrevistes.....	4
3.4 Fotografies	5
3.5 Gràfics	5
3.6 Vídeos	6
3.7 Enllaços.....	6
4. CONCLUSIONS	7
5. BIBLIOGRAFIA.....	8
6. ANNEX 1: Reportatge sense declaracions	10
7. ANNEX 2: Quadre de documentació	16

1. INTRODUCCIÓ: OBJECTIUS I JUSTIFICACIÓ DEL TREBALL

‘Mataró: del tèxtil a ciutat del coneixement’ és un reportatge periodístic interactiu en format digital que neix de la necessitat d'explicar com s'ha produït la terciarització de l'economia de la capital del Maresme i quin és el futur de la ciutat. Es pot consultar aquí: <http://www.scrollkit.com/s/Ouyedpv>

Aquest projecte neix de la curiositat que em desperta la meua ciutat de residència i els projectes que intenta tirar endavant. L'interès per la qüestió rau en el passat familiar, estretament vinculat a una indústria del gènere de punt, fortament arrelada a la ciutat i a l'observació atenta dels canvis que ha patit Catalunya en general i Mataró en particular com a conseqüència de la crisi econòmica.

És per això que el reportatge pretén investigar en la mesura del possible els canvis que ha patit la ciutat de Mataró durant la història recent: el segle XX i fins l'actualitat. El document se centra en el model de ciutat, és a dir, en les fórmules de creixement de la capital del Maresme, en els sectors més productius de l'economia mataronina i ho relaciona amb la demografia, l'urbanisme i el context econòmic, polític i social de Catalunya, entorn en què s'inscriu.

La importància històrica del sector del tèxtil a Mataró fa que sigui interessant buscar els motius pels quals la indústria ha perdut tant pes en l'última dècada. La liberalització del comerç per part de l'Organització Mundial del Comerç, la manca d'adaptació de la maquinària de les fàbriques tèxtils i la deslocalització, entre altres, són els tres principals fenòmens que caldrà estudiar.

Ara bé, la principal pregunta que planteja aquest reportatge és quin projecte té la ciutat, quin és el camí que s'ha d'agafar a partir d'ara. Dit d'altra manera, cal esbrinar quins són els àmbits que han de treure Mataró de la crisi, com han de fer-ho i amb quins efectes. Els governs locals de la ciutat dels darrers 10 anys – el PSC fins el 2011 i des d'aleshores CiU – han plantejat iniciatives i projectes: com ho han fet i la capacitat que han tingut o tindran per reactivar la ciutat són un altre dels interrogants que el present treball mira de resoldre. Així doncs, el projecte és un reportatge periodístic amb un triple objectiu:

- **Informar** en la mesura del possible dels canvis en què està immersa la ciutat. Per tant, es relaciona directament amb l'actualitat, amb el que està passant ara i pot ser d'interès general.
- **Formar** informant. Tractar l'actualitat no pot limitar-se a parlar del present, perquè qualsevol situació té unes causes que cal identificar. El reportatge fa un cop d'ull al passat i mira de formar el lector amb l'objectiu que entengui com és ara la ciutat i per què.

- **Qüestionar** els projectes i les accions polítiques. Al cap i a la fi, qui decideix el rumb de la ciutat són les iniciatives que llancen els governs locals, elegits democràticament. Tots els projectes són vàlids, però no tots útils. El parc tecnològic del Tecnocampus, l'aposta pel turisme, l'edifici de negocis del Rengle o la voluntat de reindustrialitzar la ciutat són idees totes elles vàlides. Tanmateix, poden haver suposat una càrrega econòmica per la ciutat innecessària o poden tenir una data de caducitat massa propera.

2. METODOLOGIA I TEMPORITZACIÓ

El projecte ha seguit una lògica coherent tot i que ha patit algun canvi respecte el començament. Al principi es va pensar en un format documental, però la manca de mitjans i la complexitat tècnica m'ha fet declinar aquesta possibilitat i, després de consultar-lo amb la meua tutora, vaig decidir reorientar el treball. Després d'acotar la idea i considerar-ne la viabilitat amb la meua tutora, es va establir un calendari que ha servit per temporitzar el treball, tal com es detalla en el punt que segueix a continuació.

OCTUBRE - GENER	Documentació	Consulta de llibres històrics i actuals, articles d'experts, reportatges en mitjans de comunicació locals, notícies i articles d'opinió.
FEBRER - MARÇ	Producció i disseny de la plataforma	Recerca de contactes i elaboració de la llista d'entrevistes que s'havien de realitzar: hi ha regidors, experts, historiadors i testimonis. S'ha intentat contactar amb els alcaldes, però no s'han aconseguit entrevistes amb ells. En aquesta etapa també es busquen els recursos per produir el reportatge: cerca de la plataforma i les eines que il·lustraran la informació i se'n realitza el disseny previ.
MARÇ - MAIG	Elaboració continguts	Durant aquest període s'han realitzat prop d'una desena d'entrevistes que s'integraran dins el reportatge. Gràcies a la informació recollida, s'elaboren els continguts: des de parts escrites fins a l'edició, passant per la creació de gràfics interactius.
MAIG	Muntatge	S'han perfilat els continguts i s'han introduït dins la plataforma creada anteriorment. Es concep un reportatge interactiu amb enllaços interns i externs, amb la informació ordenada i mostrada en diversos formats: text, vídeo, gràfics i fotografia.

3. LA PLATAFORMA INTERACTIVA

La posada en pràctica de la informació recollida al llarg de tots aquests mesos es realitza a través d'una plataforma en xarxa anomenada **scrollkit.com**. Aquest portal permet crear, gratuïtament, reportatges periodístics interactius en què la informació es presenta en diversos formats per fer-la més atractiva pel lector. La tria d'aquesta plataforma rau en la voluntat de fer accessible el reportatge a tot tipus de lectors. La informació es presenta mitjançant una presentació cridanera i es desenvolupa en formats diferents: text, fotografia, vídeo i grafisme.

3.1 Text i dades estadístiques

El text és la base del reportatge i en representa el fil conductor. Aporta dades per situar el lector, alhora que és l'eina emprada per la interpretació de la informació recollida. S'han utilitzat les següents fonts per obtenir dades sobre l'atur, la demografia, l'economia i els sectors de producció:

- **Institut d'Estudis Catalans**
- **Institut Nacional d'Estadística**
- **Perfil de Ciutat**
- **Observatori del Mercat de Treball de Mataró**

La informació que s'ha recollit correspon als últims deu anys en tots els casos perquè ha servit per elaborar la reflexió sobre l'actualitat. Per fer referència a dades més antigues s'han consultat documents històrics.

3.2 Documents històrics i articles

Per elaborar el cos del treball, escollir les dades que calia introduir i en definitiva, construir un relat sobre el passat i el present de Mataró es van consultar i llegir desenes de llibres, documents i articles, tan històrics com actuals. Aquesta informació ha permès obtenir un bagatge que ha ajudat a l'hora de fer una hipòtesi, relacionar dades, preparar les entrevistes i, el més important, arribar a les conclusions que expliquen el reportatge. S'han extret de:

- **Museu Arxiu de Santa Maria**
- **Biblioteca Popular Fundació Iluro**
- **Biblioteca Pompeu Fabra**

3.3 Entrevistes

S'han realitzat una desena d'entrevistes que s'inclouen dins el reportatge en diferents formats. D'una banda, textualment, però destacades fora del text per mostrar les fonts i fer-les més visibles. De l'altra, mitjançant el vídeo, per remarcar aquelles que són més importants. S'entrevisten els quatre alcaldes de la democràcia i un regidor, dos historiadors, presidents d'entitats de Mataró, el director general del Tecnocampus i responsables d'associacions vinculades al tèxtil.

- **Ramon Salicrú:** Historiador reconegut a la ciutat, ha publicat diversos llibres d'història i està vinculat amb entitats històriques de la ciutat. Ha estat durant anys professor d'Història d'ESO i Batxillerat a una escola concertada i àmpliament reconegut per ser un coneixedor de la història de la capital del Maresme.
- **Víctor Ligos:** Historiador reconegut a la ciutat. Està implicat en nombroses entitats de la ciutat des que va sortir de la presó el 1975, pres del règim franquista. Aquest fet el va convertir en un estudiós de la política espanyola, catalana i mataronina i de retruc, en un bon coneixedor de la història en tots els àmbits.
- **Roser Moré:** És la presidenta de la Federació d'Associacions i Gremis Empresarials del Maresme (FAGEM). Aquesta entitat representa el teixit empresarial de la comarca i per tant, la seva presidenta pot fer una anàlisi acurada de la situació actual, això com preveure cap a on ha de caminar el futur de Mataró. Dóna suport a les noves iniciatives vinculades a les Tecnologies i el Coneixement, però també treballa per assegurar un espai de les empreses tradicionals al teixit econòmic del Maresme.
- **Teresa Robert:** És la presidenta de la Unió de Botiguers, l'ens que agrupa la majoria de comerciants de Mataró, sobretot concentrats al casc antic de la ciutat. És qui ha dissenyat actes per revifar el comerç en una etapa en què alguns establiments emblemàtics com la llibreria Robafaves o la pastisseria Miracle han abaixat la persiana. És ella també la cara visible d'una associació que lluita per mantenir el comerç de proximitat, per adequar-lo a les demandes turístiques de l'estiu i que haurà d'aprendre a conviure amb el Corte Inglés.
- **Pere Vilaseca:** És el president de la Fundació Jaume Vilaseca, entitat sense afany de lucre fundada per l'industrial mataroní Jaume Vilaseca i Bertranpetit, que fa temps que treballa per la recuperació del patrimoni tèxtil relacionat amb la indústria del gènere de punt. Serà l'encarregada de gestionar el Museu del Gènere de Punt de Can Marfà.
- **Miquel Rey:** És l'actual regidor de Promoció Econòmica. És qui ha traçat les línies de treball referents al Tecnocampus, al turisme, el ressorgiment del comerç i la

reindustrialització del municipi. Durant aquest mandat ha aprovat la reforma del centre de la ciutat que ha de permetre competir directament amb Granollers pel que fa al comerç, però també ha gestionat la implementació d'un *hub* a Florida que connecta Mataró amb els Estats Units.

- **Anna Huertos:** És la presidenta de la Unió de Cooperadors de Mataró. L'ens representa el passat cooperativista de Mataró, referent arreu de l'estat. Després d'un litigi històric pel seu patrimoni arquitectònic a la ciutat, ara s'ha iniciat un procés per posar aquests espais a disposició de la ciutat. La Unió de Cooperador aprofita aquest pas endavant per centrar-se en l'impuls del cooperativisme com a alternativa a la crisi. A Mataró hi ha unes 40 empreses gestionades amb aquest format.
- **Jaume Teodoro:** És el president de la Fundació Tecnocampus Mataró-Maresme. El parc tecnològic i universitari va obrir les portes el 2011 i des d'aleshores no ha fet més que veure créixer el nombre d'estudiants i empreses que s'interessaven per establir-s'hi. Destaca per la incubadora d'empreses start-up, amb noms emprenedors tan coneguts com el de Verkami. El futur de la ciutat passa pel Tecnocampus i per les activitats industrials que puguin derivar-se'n.

3.4 Fotografies

Una eina bàsica de suport del text són les fotografies, emprades principalment durant la reflexió històrica, però també per il·lustrar els canvis que ha patit la ciutat en tots aquests anys. Serveixen de separador entre temes i com a introducció visual per incorporar el text i les noves dades.

3.5 Gràfics

Els gràfics volen posar els ulls damunt dades d'interès com pot ser l'evolució històrica, l'augment de l'atur, la relació de les llicències d'obres, la demografia o la distribució econòmica per sectors. En aquest cas, s'han usat tres plataformes diferents:

1. **Infogr.am:** permet que l'usuari interactui amb les dades i pugui consultar informació de diversos anys a la vegada. Així mateix, les xifres es presenten molt visualment, amb la intenció que el lector les pugui entendre ràpidament i interpretar-les sense gaire esforços.
2. **Easel.ly:** en aquest cas els usuaris no poden interactuar amb els gràfics. Però es tracta d'una eina eficaç per presentar informació carregosa d'una forma senzilla i entenedora. Les dades es poden intercalar amb dibuixos i il·lustracions, així com fletxes i altres tipus d'esquemes.

3.6 Vídeos

El vídeo també esdevé una eina indispensable per aquest reportatge. S'ha optat per presentar diversos vídeos:

1. **Teaser:** l'inici del reportatge compta amb un vídeo d'un minut aproximadament en què hi apareixen imatges antigues i contemporànies de la ciutat de Mataró. El vídeo incorpora també preguntes sobreimpreses a la pantalla i pretén ser un ganxo pels lectors.
2. **Notícies i reportatges:** en alguns casos s'incorporen notícies audiovisuals, principalment provinents de la televisió pública de Mataró, m1tv, que proporcionen imatges que d'una altra manera no serien accessibles. També s'han incorporat reportatges emesos al *30 minuts* i al *Valor Afegit* de TV3, així com a l'*Equip de Reporters* de 8tv.
3. **Vídeos promocionals de ciutat:** hi ha dos vídeos que també formen part del reportatge per il·lustrar la política de promoció de ciutat que ha dut a terme el govern municipal actual.

3.7 Enllaços

El reportatge és interactiu i, per tant, vol fer accessible un nombre d'informació molt elevada, impossible de concentrar en aquesta peça. Per això proporciona enllaços a tots aquells documents, pàgines web i articles que poden ser d'interès pel lector. Per exemple, quan es parla dels deutes que té la ciutat de Mataró, el lector pot consultar directament un reportatge que en parla abastament.

CONCLUSIONS

El reportatge, a banda de fer un repàs històric i de posar sobre la taula l'actualitat mataronina, arriba a diverses conclusions que poden ser d'interès tant pel ciutadà, com pels periodistes, els historiadors i l'àmbit educatiu:

1. La indústria mataronina va desaparèixer, principalment per tres motius entre el 1990 i el 2005: la no adaptació de la maquinària, la Ronda d'Uruguai i la deslocalització consegüent. Aquests fenòmens han provocat que, actualment, la capital del Maresme no hagi sabut reconvertir-se com ho van fer, per exemple, Terrassa o Sabadell.
2. Davant la desaparició progressiva del tèxtil, Mataró va refugiar-se en la construcció i els serveis, sectors que han patit molt amb la crisi econòmica. Una crisi que va deixar al descobert la manca de projectes de ciutat, en un moment clau per la importància de les regions en sí mateixes, com de la seva influència en un món cada cop més globalitzat. En aquest espai, Mataró no hi tenia cabuda i ara intenta recol·locar-se mitjançant el turisme, la re-industrialització, el coneixement i el comerç de proximitat. Però Mataró té un altre problema, l'ombra que constantment li pot fer Barcelona. Per tant, cal que els projectes que es dissenyin per Mataró siguin innovadors, atractius i avantatjosos.
3. Les plataformes interactives han esdevingut una eina cabdal per a la presentació de projectes i reportatges periodístics. La plataforma que acompanya aquest treball permet deduir la importància creixent que tenen les noves tecnologies i els formats multimèdia en un periodisme cada vegada més allunyat del paper. El lector vol una informació ràpida i a la seva mida, vol convertir-se en un usuari que pugui escollir què vol llegir i com a cada moment.

A nivell d'aprenentatge, el reportatge interactiu m'ha permès fer una investigació periodística que m'ha obligat a consultar documents històrics, a llegir temes d'actualitat i a buscar fonts que poguessin explicar i interpretar la informació recollida. Alhora, m'ha permès aprendre a organitzar, jerarquitzar, interpretar i redactar una informació en format periodístic per tal de fer-la accessible a qualsevol tipus de públic.

BIBLIOGRAFIA

Llibres

- Llovet, J. (2000). Mataró, dels orígens de la vila a la ciutat contemporània. Mataró: Caixa Laietana.
- Colomer, M. (2006). La guerra civil a Mataró, 1936-1939. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Cuyàs, E. i Manent, R. i Ros, P. (1986). Mataró, una ciutat. Barcelona: Lunweg Editores SA.
- Manent, R. i Catà, J. (2001). Mataró segle XXI, les noves perspectives. Barcelona: Lunweg Editores SA.
- Cabana, F. (1992-1994). El gènere de punt, pp. 327-337. A Fàbriques i empresaris. Els protagonistes de la revolució industrial a Catalunya. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- Lleó, P. i Fabregat, V. El gènere de punt, el motor industrial del Maresme (1994). Mataró: Caixa Laietana.
- Ajuntament de Mataró. Pla Director per a la Societat de la Informació a Mataró. (1999). Mataró: Ajuntament de Mataró.
- Llonch, M. El gènere de punt a Catalunya i Mataró. Modernització i desenvolupament d'un sector industrial. (1997). Mataró: Patronat Municipal de Cultura.
- Museu Arxiu de Vilassar de Dalt. I Jornada sobre la industrialització tèxtil al Maresme. (2010). Vilassar de Dalt: Museu Arxiu de Vilassar de Dalt.

Articles

- Informes de Conjuntura Econòmica: del 1999 al 2012.
- De la Fuente, T. (2005). Dels pantis als pisos. Mataró: setmanari Capgròs
- Salicrú, M. El creixement urbà de Mataró 1962-1992. (1993). Mataró: Museu Arxiu de Santa Maria.
- 'El model territorial en la revisió del Pla General de Mataró' - 1995
- Ajuntament de Mataró. (2013). Dossier de premsa: Mataró, capital del gènere de punt.. Mataró: Ajuntament de Mataró.
- Brullet, X. (1995). La indústria de Mataró entre el 1962 i el 1992. Mataró: Museu Arxiu de Santa Maria.
- Generalitat de Catalunya. (2005). Pla del Tèxtil de la Generalitat de Catalunya. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- Lleó, P. La problemàtica en la industrialització de ciutats petites i mitjanes de Catalunya. (2000). Mataró: Museu Arxiu de Santa Maria.
- Reverté, G. (2013). Perfil de Ciutat, Mataró. Mataró: Treballs Gràfics Paco López.

Pàgines web i documents en línia

- Institut Nacional d'Estadística: www.ine.es
- Institut d'Estadística de Catalunya: www.idescat.cat
- Web de l'Ajuntament de Mataró: www.mataro.cat
- Biel, M. L'edifici del Rengle, el maldecap del govern. Publicat el 10 d'octubre de 2013. Mataró: El Tot Mataró i Maresme. Disponible en línia: <http://www.totmataro.cat/ciutat/economia/item/27979-l-edifici-del-rengle-el-maldecap-del-govern> (CONSULTA: 20/12/2013)
- Bueno, V. Un Ajuntament ofegat pel deute. Publicat el 20 de setembre de 2013. Mataró: Capgròs. Disponible en línia: http://www.capgros.com/noticies/detall.asp?id_noticia_portal=33731 (CONSULTA: 20/01/2014)
- Bueno, V. El tèxtil albira un retorn a casa. Publicat el 9 de juliol de 2013. Mataró: Via Empresa. Disponible en línia: <http://www.viaempresa.cat/ca/notices/2013/07/el-textil-albira-un-retorn-a-casa-1431.php> (CONSULTA: 26/11/2013)
- M1tv, la televisió local de Mataró i el Maresme: www.m1tv.cat
- Salicrú, J. Mataró i el textil: cal filar prim. Publicat el 24 d'octubre de 2013. Mataró: Blog 'Coses meves'. Disponible en línia: <http://joansalicru.blogspot.com.es/2013/10/mataro-i-el-textil-cal-filar-prim.html> (CONSULTA: 02/02/2014)
- Macaskill, E. Dance, G. NSAC files decoded. What the revelations mean for you. UK: The Guardian. Disponible en línia: <http://www.theguardian.com/world/interactive/2013/nov/01/snowden-nsa-files-surveillance-revelations-decoded#section/1> (CONSULTA: 25/04/2014)
- Ceberio, M. De Cózar, A. En la calle. Madrid: El País. Disponible en línia: <http://elpais.com/especiales/2013/desahucios/> (CONSULTA: 15/04/2014)
- Equip del Diari Ara. Tres anys de periodisme. Publicat el 2013. Barcelona: Diari Ara. Disponible en línia: <http://3anys.ara.cat/> (CONSULTA: 30/03/2014)
- Saula, L. Recursos per crear documentals interactius. Disponible en línia: <http://www.laurasaula.com/documentals-interactius-la-forca-del-format-digital/> (CONSULTA: 01/05/2014)

ANNEX 1

Mataró: del tèxtil a ciutat del coneixement

La capital del Maresme aposta pel coneixement, els serveis i el turisme després de perdre influència en el sector del tèxtil l'última dècada

Noms com Can Gassol, Can Marfà, Can Vergés o Can Fàbregas sonen en l'imaginari comú dels mataronins. N'hi ha que, fins i tot, en són testimonis. Són fàbriques, les xemeneies de les quals encara són visibles en l'skyline de Mataró. És la manera de protegir un patrimoni que s'ha engrunat en poc més d'una dècada per la deslocalització, però també per la manca de reconversió de la indústria i el doble fenomen del boom immobiliari i la crisi econòmica.

L'època daurada

La primera meitat del segle XX és la del creixement industrial exponencial de la ciutat. Era un motor sense fre que va situar la capital del Maresme com a referent en el sector del tèxtil a l'estat espanyol, un fet que li va permetre especialitzar-se no només en el gènere de punt en sí, sinó en totes les indústries que el feien possible, en referència a la importància de les fàbriques de tint i metall que hi havia a la ciutat.

Més indústria = més població

El Pla d'Estabilització de 1959 va fer més forta aquesta indústria. Aquest fet va comportar una gran onada immigratòria durant les dècades dels anys 60 i 70. Dels 41.000 habitants que hi havia el 1960 es va passar als 73.000 el 1970 i 102.000 l'any 1990. I és que desenes de persones provinents de Múrcia, Andalusia i Extremadura van instal·lar-se a la perifèria del municipi, on van néixer barris precaris com el de Cerdanyola, Cirera, Rocafonda o la Llàntia.

Uns barris llunyans físicament i allunyats econòmicament i social del centre. Si bé aquestes diferències s'han reduït notablement fins a dia d'avui – gràcies a l'aprovació del Pla General d'Ordenació de 1977 i la revisió d'aquest el 1993 – encara ara Mataró es concep com una ciutat molt dividida entre centre i barris perifèrics. Actualment, la ciutat té prop de 124.000 habitants, un nombre que es va assolir després de la forta onada immigratòria provinent de l'Àfrica i Amèrica del Sud la primera dècada dels anys 2000.

El tèxtil es desinfla

El procés de globalització progressiu va influir directament en el gènere de punt mataroní. A principis dels anys 90 comencen a aparèixer economies regionals i subdesenvolupades amb un fort atractiu per a les empreses, ja que els oferien una producció amb mà d'obra barata en

zones franques i amb poc control polític.

Aquesta nova oportunitat entrava en contradicció amb els aranzels establerts en l'Acord Multifibres de 1974 que es pagaven per a les importacions. Una mesura proteccionista que va quedar desvirtuada amb la Ronda d'Uruguai de l'Organització Mundial del Comerç de 1994, que va fixar un termini de deu anys (fins el 2005), per la integració dels productes tèxtils dins de les regles generals del GATT – es deixarien de pagar aranzels. La Ronda d'Uruguai, per tant, va comportar una forta pressió sobre la indústria europea i una profunda transformació de l'activitat.

La inevitable deslocalització

La deslocalització va convertir-se en un fenomen habitual que va fer desaparèixer un percentatge molt alt de la indústria catalana. Mataró va ser una de les ciutats que més va patir-ne les conseqüències.

La deslocalització va començar prop dels anys 80, amb l'entrada a la Unió Europea i la liberalització del comerç. El nord d'Àfrica i els països de l'est d'Europa van ser els primers en acollir nombroses fàbriques. I en l'actualitat, les costes del sud de l'Àsia, pels baixos salaris que ofereixen, són les més atractives per la deslocalització. Actualment, però, aquest fenomen podria revertir-se perquè en aquests països estan creixent els moviments de reclamació de drets.

La ciutat no es transforma

La ciutat, però, no va transformar-se, on les anteriors crisi de 1973, 1986 i 1995, així com els efectes de la deslocalització es van fer molt palesos. A la ciutat van tancar importants fàbriques com la de roba infantil Secopal el maig del 2003 o Abanderado el 2010.

En altres casos, els empresaris van optar per vendre's les fàbriques a grans multinacionals. Clar exemple n'és el traspàs de Can Gassol el 2004 a una gran multinacional. Primer es va comprometre a mantenir l'activitat industrial de la nau, però després Can Gassol fa ser objecte d'un procés d'especulació que va acabar amb la venda dels terrenys a una constructora. Avui és una zona de pisos que conserva l'entrada de l'antiga nau industrial i una part de la fàbrica, que s'ha convertit en un centre de creació d'arts escèniques.

La no transformació té una explicació històrica. Mataró, des de sempre, no només va acollir empreses de confecció de roba interior i de peces senzilles com camises o samarretes. Mataró també comptava, en el seu teixit productiu, amb indústries dedicades al tint i a la maquinària.

L'atur, un problema afegit

Mataró tenia una taxa d'atur del 9,5% l'any 2005, una xifra superior a la mitjana catalana i que

suposava que gairebé 6.500 persones estaven ja desocupades, segons dades de l'Observatori del Mercat de Treball de Mataró. I de fet, provenien del sector secundari – del tèxtil principalment -, que aglutinava un 34% dels aturats.

El refugi de la construcció

Mataró tenia una taxa d'atur del 9,5% l'any 2005, una xifra superior a la mitjana catalana i que suposava que gairebé 6.500 persones estaven ja desocupades, segons dades de l'Observatori del Mercat de Treball de Mataró. I de fet, provenien del sector secundari – del tèxtil principalment -, que aglutinava un 34% dels aturats.

L'atur, el pitjor maldecap

Més de 14.500 persones cerquen feina actualment només a Mataró. La crisi ha destruït centenars de llocs de treball de tots els sectors econòmics. Ha dit adéu a la indústria com a motor econòmic i ha fet evolucionar la ciutat cap a un municipi dedicat als serveis. Mataró ha aprofitat la seva capitalitat per mirar de convertir-se en una nova referència del món del coneixement. Mentrestant, es mira de reüll el turisme i intenta agafar forces per revifar un comerç local que ha vist abaixar la persiana a negocis tan consagrats com la llibreria Robafaves o la pastisseria Can Miracle. Però sempre amb l'ombra de l'atur.

El Tecnocampus, aire fresc

El centre tecnològic CETEMMSA i el de sanitat, TIC Salut ja fa anys que treballen a la ciutat en el món del coneixement i la innovació. Qui ha donat l'impuls final i definitiu en aquests inicis en el sector ha estat, sens dubte, el Tecnocampus, el major revulsiu de la ciutat dels últims temps. Més enllà de l'ensenyament universitari i els espais habilitats per a negocis ja consolidats, la incubadora ha estat un gran imant d'atracció pels tan venerats emprenedors. La incubadora finalitza ara el primer cicle de tres anys, durant els quals ha acollit 20 empreses que ara ja aixequen el vol. D'aquestes, n'hi ha 13 que es queden a Mataró i 10 d'elles s'instal·len al Tecnocampus.

El Rengle, inversió dubtosa

L'edifici del Rengle havia de convertir-se en la gran seu dels negocis a Mataró, situat al costat mateix del Tecnocampus. Volia convertir-se en un referent no només a la comarca del Maresme, sinó a Catalunya. Buscava que s'hi implantessin importants empreses de diversos sectors, però no ho va aconseguir. Actualment acull seus administratives de l'antiga fàbrica mataronina Abanderado, així com les oficines d'Hisenda a Mataró.

Comerç de proximitat, l'aparador

Que cal revitalitzar el comerç de proximitat a la ciutat és una realitat. Han abaixat la persiana desenes de botigues i el centre ha perdut força en comparació amb l'any 2000, quan era un

dels eixos més importants de la regió. Davant d'aquest escenari, el govern local posa en marxa unes propostes d'inversions signades ja el 2007. Amb una inversió de 40 milions d'euros del fons europeu, es podran iniciar les obres de peatonalització de part del centre aquest 2014. Una acció que ha de convertir el centre en un espai atractiu per passejar-se que hauria d'ajudar els comerços locals a guanyar vida.

I a banda, s'ha treballat també en la promoció de ciutat, en què el govern local i la Unió de Botiguers han unit esforços per desenvolupar activitats vinculades al comerç que puguin atraure públic de fora de la ciutat, com ara el Mataró Opportunity Weekend, la Festa del Port o les botigues al carrer.

El Corte Inglés, en stand by

L'aposta més ferma, però també més incerta, per recuperar la capitalitat comercial és l'arribada del Corte Inglés, que s'espera des del 2005. Les obres de millora de la zona perifèrica de la que ha de ser la "locomotora comercial" i la Shopping Line que unirà el centre comercial amb la zona de comerç de proximitat han de constituir un gran espai de compres que atregui públic de dins i de fora de Mataró.

L'aposta més ferma, però també més incerta, per recuperar la capitalitat comercial és l'arribada del Corte Inglés, que s'espera des del 2005. Les obres de millora de la zona perifèrica de la que ha de ser la "locomotora comercial" i la Shopping Line que unirà el centre comercial amb la zona de comerç de proximitat han de constituir un gran espai de compres que atregui públic de dins i de fora de Mataró.

Mataró s'apunta al turisme

Mataró també s'ha obert al turisme en els darrers anys. És la porta d'entrada a les obres modernistes que hi ha repartides per la comarca i és precisament a través de la cultura que vol captar nous visitants. Així, la ciutat vol allunyar-se d'un turisme de sol i platja que ja impera al nord del Maresme. L'obertura de nous espais hotelers i la tranquil·litat d'una ciutat ben connectada amb Barcelona fan que Mataró es converteixi en un bon lloc per allotjar-se i un bon indret per passejar-se encara que només sigui per un dia. Però, evidentment, el turisme no ens treurà de la crisi.

El somni de la reindustrialització

Mataró també s'ha obert al turisme en els darrers anys. És la porta d'entrada a les obres modernistes que hi ha repartides per la comarca i és precisament a través de la cultura que vol captar nous visitants. Així, la ciutat vol allunyar-se d'un turisme de sol i platja que ja impera al nord del Maresme.

L'obertura de nous espais hotelers i la tranquil·litat d'una ciutat ben connectada amb

Barcelona fan que Mataró es converteixi en un bon lloc per allotjar-se i un bon indret per passejar-se encara que només sigui per un dia. Però, evidentment, el turisme no ens treurà de la crisi.

El cooperativisme, reforçat

La recessió econòmica ha donat una nova empenta al cooperativisme. La Unió de Cooperadors és la representació d'un moviment cooperativista històric a la ciutat. Després d'un llarg litigi històric per recuperar diversos edificis de la ciutat, la Unió de Cooperadors aposta ara per convertir-se en la referència del cooperativisme a la comarca. De fet, ja s'estan celebrant assemblees per determinar el futur de la Unió de Cooperadors com a cooperativa de consum i de serveis, en la línia d'intentar aglutinar el moviment.

Un futur incert

Repensar la ciutat demana temps, esforç i bones idees. El comerç ell sol no pot reflotar una ciutat que fa gairebé deu anys que esper la locomotora del Corte Inglés. La construcció de l'edifici de negocis del Rengle havia de captar força empreses. Tanmateix, les empreses no han arribat i el deute d'aquella construcció s'ha consumat, amb prop de 30 milions d'euros. Del Tecnocampus se'n deuen 45 milions i, malgrat tenir una projecció de creixement exponencial, la proximitat amb Barcelona pot deixar-lo en segon pla, sense un marge de maniobra prou gran com per establir-se com a motor del municipi.

La ciutat segueix en marxa i corre una cursa d'obstacles cap a un futur ple d'interrogants que encara arrossega l'ombra d'una indústria que no va saber adaptar-se i que va topar-se, de cop i volta, amb la crisi.

ANNEX 2

FASE	INTERVAL DE TEMPS	INFORMACIÓ I DADES
Inicis de la indústria	1848-1940	<ol style="list-style-type: none"> 1. L'arribada del ferrocarril retalla la distància econòmica amb Barcelona i suposa una empenta per la indústria 2. S'imposa el gènere de punt a Mataró 3. El 1902 es crea l'Associació de Fabricants del Gènere de Punt 4. Bon repunt econòmic durant la IGM
Expansió i consolidació	1940 – 1994	<ol style="list-style-type: none"> 1. Anys 50-60: naixement barris dels voltants de Mataró (èxode rural) <ol style="list-style-type: none"> a. A Espanya, entre 1962 i 1973, quatre milions de persones van canviar de residència. b. Als inicis dels anys 50, primera onada immigratòria: Múrcia, Andalusia i Extremadura. Demanen habitatges econòmics, que es construiran a Cerdanyola, Vista Alegre i Cirera → importància cabdal del tramvia (són zones allunyades) c. Pla Parcial de 1957: mai aprovat per l'Ajuntament però que serveix de forma oficiosa pel creixement de Mataró fins el 1971 d. Anys 60: creixement indiscriminat i sense planificació amb el naixement dels barris de Peramàs, Rocafonda... 2. Es redacten diversos Pla-Mat <ol style="list-style-type: none"> a. Es programen nous polígons industrials cap a finals dels anys 80: Pla d'en Boet i Mata-Rocafonda 3. Naixement de PUMSA – promoció urbanística <ol style="list-style-type: none"> a. Promou diverses actuacions urbanístiques importants com ara la construcció de la Via Europa i la remodelació de part del casc antic de la ciutat b. Amb els anys, s'ha convertit en el major maldecap de l'Ajuntament, ja que ha fet un forat econòmic de 150 milions d'euros 4. Es poden distingir tres fases entre el 1962 i el 1992: <ol style="list-style-type: none"> a. Desenvolupament (1962-1973) <ol style="list-style-type: none"> i. Desenvolupament industrial ii. Desenvolupament lligat a l'obertura política i a la liberalització econòmica

		<p>b. Alentiment de la producció (1974-1985)</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Lligams intersectorials → combinacions productives (gènere de punt – estampació – cartró – plàstic – maquinària tèxtil) ii. Reforç de l'especialització → base industrial local molt ampla que provoca l'aïllament: no arriben empreses foranes iii. Baixa la demanda i disminueix la producció (tanquen empreses de maquinària tèxtil com Pruna o Trabal) per la recessió mundial provocada pels Estats Units, que volin reduir la competència dels països europeus i el Japó <p>c. Embranzida (1985-1992)</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Traspàs d'empreses mataronines a empreses multinacionals (Sans, Unitex) ii. Importància de l'entrada d'Espanya a la CEE <p>5. Les indústries mataronines no es reconverteixen ni s'adapten durant la crisi 1975-1985</p>
Decadència	1995 – 2006	<p>1. Eliminació dels aranzels per part de l'OMC (Ronda Uruguai 1994)</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Els intercanvis comercials fins aleshores es regien per l'Acord Multifibres (1974). Aquest acord va permetre establir quotes d'importació per part de països industrialitzats enfront de l'entrada de productes competitius procedents del Tercer Món b. El món del tèxtil va demanar que les concessions comunitàries estiguessin lligades amb una obertura paral·lela dels mercats dels països exportadors ja que mantenien uns alts aranzels... que dificultaven el comerç malgrat tenir un segment de població amb una capacitat de compra elevada c. La Ronda d'Uruguai va establir la integració dels productes tèxtils dins de les regles generals del GATT en un termini de deu anys <p>2. Impacte de la Ronda d'Uruguai: 2005</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Etapa liberal en el comerç mundial de productes tèxtils b. Les empreses locals i tradicionals ja no poden fer front a la competència estrangera c. Els països subdesenvolupats són els més beneficiats a curt termini perquè augmenten les seves exportacions de peces de roba a Europa i EEUU, alhora que moltes empreses es traslladen allà pels

		<p>baixos costos de producció – deslocalització</p> <p>d. Provoca una forta pressió sobre la indústria europea i una profunda transformació de l'activitat</p> <p>3. Pla del Tèxtil de la Generalitat en el que intenten que les empreses tèxtils catalanes puguin ser competitives a nivell europeu i mundial (2005)</p> <p>4. Forta deslocalització de la indústria cap al sud d'Espanya, nord d'Àfrica i països de l'est</p> <p>a. Pèrdua de llocs de treball en el sector tèxtil</p> <p>b. Tancament o venda de fàbriques – Can Gassol</p> <p>5. En un segle la població s'ha multiplicat x 5</p> <p>6. Diversificació de l'economia (sector serveis)</p> <p>a. Obertura de Mataró Parc el 2000</p> <p>b. Inauguració del nou Hospital de Mataró, referència del Maresme, el 1998 (8.000 milions d'euros)</p> <p>c. El 1997 es constitueix el Consorci Port de Mataró – va gestionar les obres que havien de convertir la zona en un atractiu, però no ha estat així</p> <p>d. Popularització de la marca 'Comerç Mataró Centre'</p> <p>e. Construcció de nous edificis públics: biblioteca Pompeu Fabra, els Jutjats, el Museu de Mataró o Can Palauet</p> <p>7. Boom immobiliari</p> <p>a. Augment notable de la demanda de llicències d'obres a partir del 2006 (200), una xifra que es manté aproximadament el 2007, però que cau en picat el 2008 (fins a les 80), per arribar a les menys de 50 del 2010</p> <p>b. El 2007 es van acabar de construir gairebé 1.200 habitatges nous</p>
--	--	--

Crisi econòmica i adaptació	2006-2010	<p>1. Terciarització de l'economia molt aguda</p> <p>2. Augment de l'atur</p> <p>a. L'atur s'ha triplicat des del 2005</p> <ul style="list-style-type: none"> i. 2005: 5850 aturats ii. 2006: 6070 aturats iii. 2007: 6013 aturats iv. 2008: 7679 aturats v. 2009: 11395 aturats vi. 2010: 12710 aturats vii. 2011: 13398 aturats viii. 2012: 14402 aturats ix. 2013: 14523 aturats
Actualitat	2010-2013	<p>1. El 2011 s'inaugura el TCM</p> <ul style="list-style-type: none"> a. És l'aposta més ambiciosa dels últims anys perquè pretén situar Mataró com a referència en el sector del coneixement i les tecnologies a l'àrea metropolitana de Barcelona b. Els estudiants no han parat de créixer des del primer curs – actualment té c. Importància de la incubadora d'empreses, que ajuda a empreses de nova creació a tirar endavant – èxit i captació d'empreses perquè es quedin a Mataró d. Les torres on s'ubiquen les empreses tenen percentatges d'ocupació molt alts: TCM2 – 100% e. 105 companyies tenen seu al Tecnocampus f. Ha generat un deute que encara s'arrossega de 45 milions d'euros <p>2. Construcció de l'edifici de negocis del Rengle – deute de més de 30 milions</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Es volia que fos un edifici de negocis en el qual s'hi establissin empreses, però això finalment no ha estat així b. El Mercadona va comprar part de l'edifici i això va permetre pagar una part del deute, que encara puja a més de 20 milions (sense comptar interessos ni hipoteques, que van a part)

		<p>c. No està ni al 80% d'ocupació</p> <p>3. Connexions amb Florida (EUA)</p> <p>a. S'hi estableix un espai landing, una connexió directa i algunes empreses ja hi tenen contactes – Slid (guanyadors dels Premis Cre@tic 2013)</p> <p>4. Revitalitzar el comerç de proximitat – vinguda del Corte Inglés</p> <p>a. S'espera el Corte Inglés des del 2007. L'empresa ja va comprar els terrenys, però per traves administratives i ara internes del Corte Inglés, encara no se n'ha començat ni la construcció</p> <p>5. Aposta dubtosa pel turisme</p> <p>a. S'ha potenciat el turisme – construcció de l'Atenea (hotel) i posada en marxa de rutes modernistes, entre altres activitats culturals</p> <p>b. La competència de Barcelona i amb la costa nord del Maresme és massa forta</p> <p>6. Voluntat de convertir Mataró en una ciutat multipolar:</p> <p>a. Comerç, coneixement, tèxtil i turisme</p> <p>7. Mataró, porta nord de Barcelona: possibilitats reals?</p>
--	--	--

AGRAÏMENTS

Aquest treball no hagués estat possible sense la col·laboració i participació de diverses persones que s'han implicat en el projecte i que mereixen un agraïment.

En primer lloc, agrair a la Facultat de Ciències de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona, per ser el centre universitari en el qual s'ha desenvolupat aquest projecte. I en conseqüències, l'agraïment es fa extensiu a la tutora d'aquest treball de recerca, la professora Juana Gallego Ayala, a qui agraeixo la paciència i la comprensió al llarg d'aquest llarg curs.

En segon lloc, als entrevistats i a tota aquella gent que s'ha prestat a donar-me un cop de mà per trobar la informació: Roser Moré, Víctor Ligos, Pere Vilaseca, Ramon Salicrú, Anna Huertos, Miquel Rey, Jaume Teodoro i Teresa Robert.

Per últim, volia agrair la meva família, parella i amics, per haver-me donat suport i haver-me recolzat en els moments més durs del curs: Fàtima Prat, Xavier Biel, Judit Biel, Guillem Roset i Jaume Muntada.

